

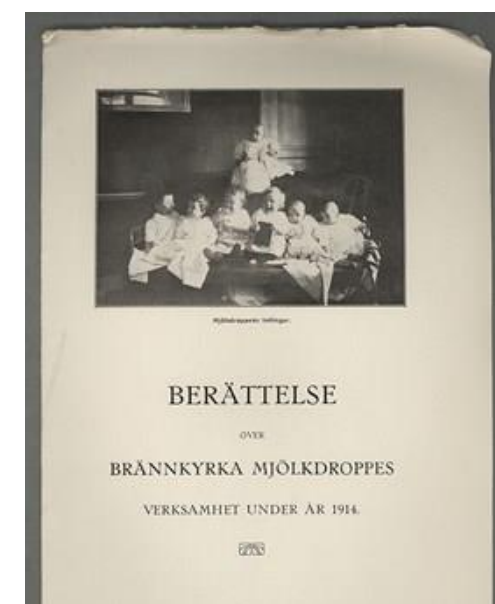
Barnhälsovård

Gerd Almquist-Tangen med dr
Hälso- och sjukvårdsstrateg

Barnhälsovård

- Mjölkdroppen
- Statsbidrag 1937
- Socialstyrelsens utredning 1979
- Allmänna råd 1981, 1991, 2001
- Vägledningsdokument (2014)
- Rikshandboken

<http://www.rikshandboken-bhv.se/>

KLINIK OCH VETENSKAP

ORIGINALSTUDIE

LÄS MER Fullständig referenslista
och engelsk sammanfattning
Lakartidningen.se

Stora skillnader i svensk barn- hälsovård

**Barnhälsovårdsenheter avgör själva –
oroande att nationellt program saknas**

MARGARETHA MAGNUSSON,
med dr, vårdutvecklare, Barn-
hälsovårdens länsavdelning,
Akademiska barnsjukhuset,
Uppsala; Uppsala universitet
[margaretha.magnusson@
kbh.uu.se](mailto:margaretha.magnusson@kbh.uu.se)

ANNCHARLOTTE LINDFORS, fil

mag, vårdutvecklare, Barnhäl-
sovårdsenheten, Södersjukhu-
set, Stockholm

JOHANNA TELL, fil mag, barnhäl-
sovårdssamordnare, hälsovals-
enheten, Blekingesjukhuset,
Karlskrona

»... det är lätt att tro att alla barn i
Sverige erbjuds likvärdig barn-
hälsovård enligt ett gemensamt
program.«

sa och vård på lika villkor, och det övergripande målet för folk-
hälsan är att skapa samhälleliga förutsättningar för detta [10,
11]. Vi har också lagar och konventioner som ska garantera att
vi får en jämlik och jämställd hälso- och sjukvård. En jämlik
hälsovård innebär en dimensionering så att alla barn får en op-
timal hälsovård utifrån sina förutsättningar och behov [11, 12].

År 1999 genomfördes en state-of-the-art-konferens anord-
nad av Medicinska forskningsrådet. I det dokument som pro-
ducerades framhölls att de första två levnadsåren skulle stå i
centrum för barnhälsovården, att barnfamiljerna skulle vara
aktivt deltagande och att icke-evidensbaserade inslag skulle
ses som provisoriska [13]. I samband med detta arbete gjordes
en kartläggning av hur barnhälsovården bedrevs i landet [14].
Slutsatsen av detta arbete var att det endast förekom små va-
riationer i de olika regionerna.

Fram till år 2008 reglerade allmänna råd från Socialstyrel-
sen barnhälsovårdsprogrammet [9]. Anledningen till upphä-
vandet av dessa råd meddelades vara att skriftens innehåll var

Lagar, riktlinjer

- FNs Barnkonventionen
 - 4 grundprinciper
 - Art 2 ... ”lika mycket värda och har samma rättigheter”
 - Art 3 ... ”Vid alla beslut ...barnets bästa”
 - Art 6 ... ”rätt till liv, överlevnad och utveckling” ...
 - Art 12 ... ”rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet.

- Lagar
- Riktlinjer

Barnhälsovård

- Barnhälsovård är den vård som bedrivs i en ändamålsenlig lokal dvs. en BVC, men alla BVC utför inte barnhälsovård.
- Att mäta, väga och vaccinera barn är inte BHV, det är en mycket liten del av det som ingår i BHV.

Basprogrammet

- Att minska dödlighet, sjuklighet och handikapp hos blivande och nyblivna mödrar och deras barn.
- Att minska skadlig påfrestning för föräldrar och barn.
- Att stödja och aktivera föräldrar i deras föräldraskap och härigenom skapa gynnsamma betingelser för en allsidig utveckling för barn.

Delmål

- Att genomföra differentierad hälsoövervakning av alla gravida kvinnor och av barn före skolåldern.
- Att minska väsentliga hälsoproblem för barnfamiljen.
- Att ge behovsanpassad service, stöd och vård till föräldrar och barn.
- Att uppmärksamma och förebygga förhållanden i närmiljö och samhälle som kan hota mödrar och barns hälsa.

Jämlikhet

Bostäder

Bostadsbidrag

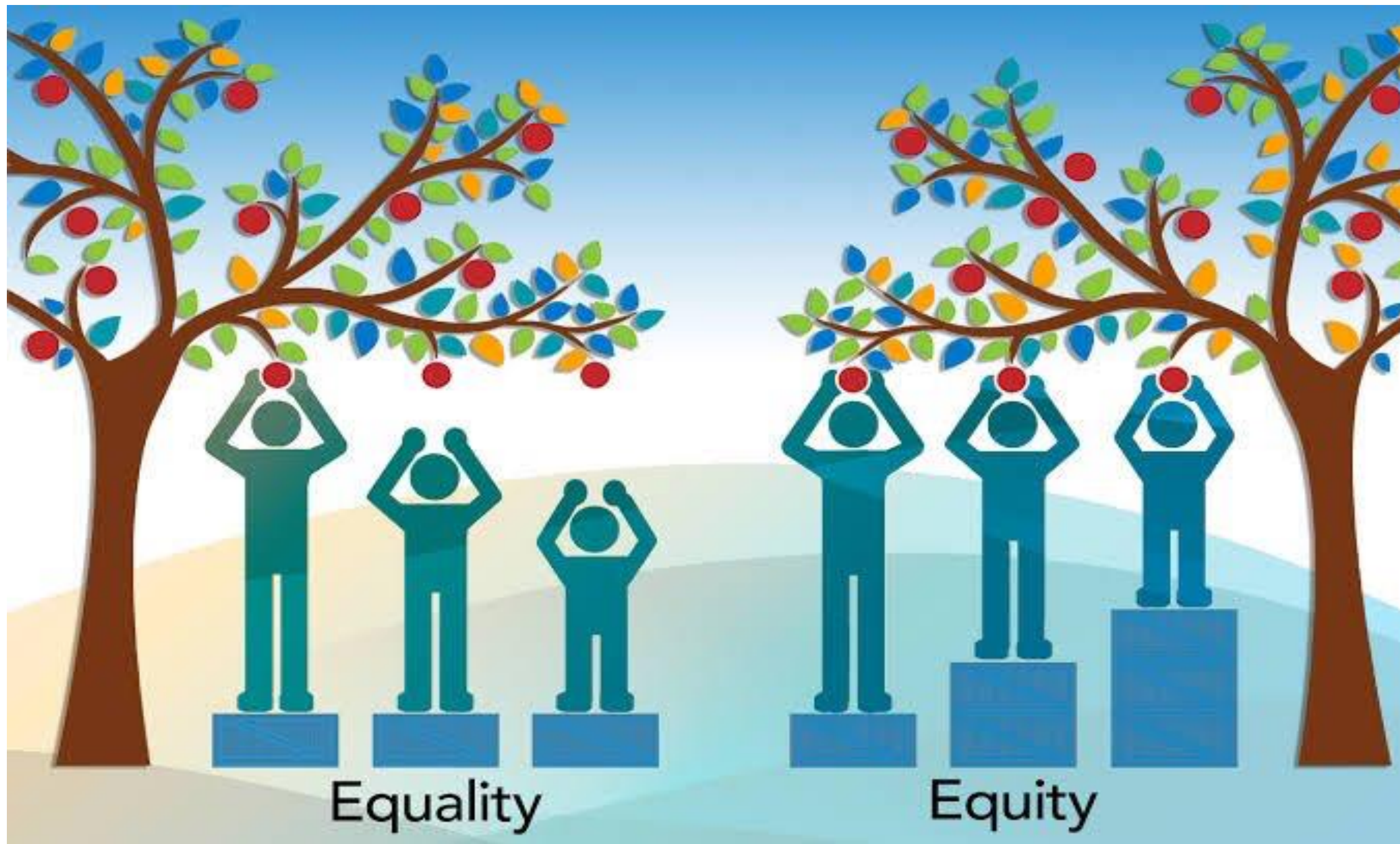
Social politiska

åtgärder:

Föräldrapeng

Föräldraledighet

Vaccinationer

Barnhälsovårdens nationella program

För alla	För alla vid behov	
 I • I övervakning - att följa barns utveckling och livsvillkor: • Tillväxt • Imun somatisk • Förmåga • Komotorisk • Utvecklingsbedömning • Riskfaktorer • Beteendebedömning • Samspel mellan barn och föräldrar • Relation med andra barn och vuxna • Psykiska och sociala familjeförhållanden Hälsofrämjande arbete (levnadsvanor och miljö): • Spädbarnsvård • Amning, tillvänjning till annan kost • Kost • Tandhälsa • Fysisk aktivitet • Lek och Kultur • Barnsäkerhet • Förebygga skakvåld (abusive head trauma) • Förebygga SIDS (plötsligtspädbarnsdöd) • Tobak • Alkohol/droger • Våld i nära relationer Hälsofrämjande arbete (samspel och relationer) • Främja lyhört föräldraskap • Främja barnets utveckling, kompetens och delaktighet Stöd i föräldraskapet (individuellt/grupp): • Hembesök • Individuella samtal • Föräldragrupp • Teamarbete/Nätverk Barnets/vårdnadshavarnas psykiska hälsobehov bedömda • Följa och uppmärksamma barnets psykiska hälsa • Följa och uppmärksamma föräldrars/ partners psykiska hälsa	II Samtal, vägledning och insatser efter behov Uppföljning och insatser för barnet, som bestäms av kunskap som finns eller framkommer vid den universella hälsoövervakningen (barnets bakgrund, tidigare och nuvarande hälsotillstånd, livsvillkor m.m.) Fördjupad kartläggning av skydds- och riskfaktorer. Beakta särskilt: • Föräldraoro • Emotionella och psykologiska problem • Barn med misstänkt eller faktisk avvikelse avseende hälsa, utveckling, beteende och samspel • Barn med ökad risk för ohälsa. • Barn från andra länder Vidare kartläggning och bedömning av barnets utveckling, fysiska och psykiska hälsa och sociala situation Hälsovägledning - motivera till förändrade levnadsvanor i familjen (tobak, alkohol, kost, fysisk aktivitet) Utökat föräldrastöd individuellt eller i grupp, inklusive hembesök (sjuksköterska, läkare, psykolog, konsulter) Stödsamtal vid nedstämdhet/depression postpartum Tvärprofessionell konsultation/samverkan kring barn och familj med ökade behov T.ex. med: • Psykolog för barnhälsovården. • Mödrahälsovård och elevhälsa. • Socialtjänst • Sjuk- och tandvård • Öppen förskola • Barnomsorg • Övriga Bedömning och vaccination av barn med ökad risk för smitta och/eller ofullständig vaccination Utökad D-vitamin substitution	III Ytterligare samtal, vägledning och insatser i samverkan med andra vårdgivare, socialtjänst Insatser baseras på individuella bedömningar barnets/familjens behov Upprepade hembesök Täta kontakter med BVC Remiss till annan vårdgivare Nära samverkan med andra T.ex. • Barnsjukvården • Övriga vårdgivare ex. barn/vuxenpsykiatri, habiliteringen • Spädbarnsverksamhet • Socialtjänsten • Migrationsverksamheter Kontakt/anmälan till socialtjänsten Anmälan till Läkemedelsverket vid biverkan

Basprogrammet

- Nyfödd - hembesök
 - 1 mån – teamträff
 - 6 veckor – Rotavirus vacc
 - 6 veckor - EPDS
 - 3 mån – vacc I, hörselbedömning
 - 5 mån – vacc II
 - 6 mån – teamträff.
 - *8 mån - hembesök*
 - 10 mån – hörselbedömning
 - 12 mån – teamträff, vacc III
 - 18 mån hälsokontroll– hälsousk. vacc (MPR)
 - 2 år – hälsokontroll
 - 3 år –Teamträff, screening – språk och kommunikation
 - 4 år – hälsokontroll, taltest, fin + grovmotorik
 - 5 år – teamträff. Vacc IV.
-
- Därtill föräldragrupper, enskilda samtal,

Barn i behov av särskilt stöd

- Prematura barn
- Nyanlända barn
- Adoptivbarn (utlandsfödda)
- Fosterhemsplacerade barn
- Barn med långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning
- Barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar
- Barn som far illa

Screening (är inte =) Test

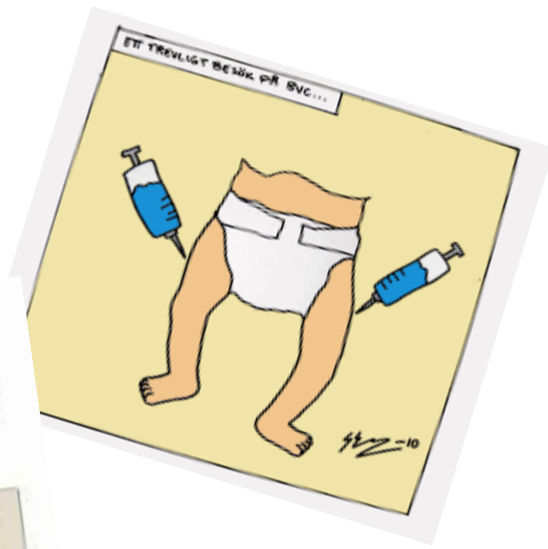

Screening är en grovsortering i ”frisk” respektive ”misstänkt sjuk”
t.ex. PKU (24 medfödda sjukdomar), EPDS, Mammografi, Livmodershalscancer mm

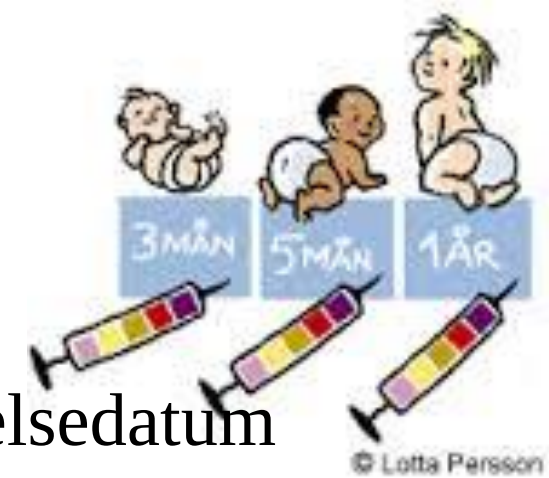

Vaccinationer

- Täckning
- Vaccinparadox
 - Biverkningar
 - Otillräcklig information
 - Ifrågasättande av information
- Tveksamma föräldrar
 - Lyssna
 - Ta oron på allvar
 - Tid
- Båda föräldrar måste vara överens
- Smärtstillande –
 - amma,
 - Glukoslösning
 - EMLA
- Dokumentera

Tidpunkt

- Tidpunkten för vaccination utgår från barnets födelsedatum (även för prematura)
- Intervallen mellan de olika vaccindoserna bör inte bli kortare än de rekommenderade på grund av risk för sämre immunsvär
- Påskyndad grundvaccinering med 3 primärdoser

Rikshandboken och Terapirekommendationer

Tillfälle	Ålder	Mot vad	Var/Hur	Läkemedelsnamn
I	Från 6 veckor	Rotavirus (från 6-24 veckor), dos 1	Per Oralt	RotaRix
II	Eter 4 veckor	Rotavirus, dos 2	Per Oralt	RotaRix
III	Från 2,5* mån	Difteri, stelkramp, kikhosta (DTP), H. influenzae typ B (Hib), Polio, Hepatit B Pneumokocker Dos 1	Låren (H,V,H), Djupt im im	InfanrixHexa Synflorix (Prevenar13)
IV	5 mån	Difteri, stelkramp, kikhosta (DTP), H. influenzae typ B (Hib), Polio, Hepatit B Pneumokocker	Låren (H,V,H), Djupt im im	InfanrixHexa Synflorix (Prevenar13)
V	6 mån	BCG Dos 2	Överarm	
VI	12 mån	Difteri, stelkramp, kikhosta (DTP), H. influenzae typ B (Hib), Polio, Hepatit B Pneumokocker	Låren (H,V,H), Djupt im im	InfanrixHexa Synflorix (Prevenar13)
VII	18 mån	Mässling, påssjuka, röda hund (MPR) Dos 3	Överarm/lår, sc/im	Priorix (M-M-RVAXPRO)
VIII	5 år	Difteri, polio, stelkramp, kikhosta (DTP), Dos 4	Överarm, im	Tetravac/Tetraxim (InfanrixPolio)

Arbetsmetoder

- Hembesök
- Teamträff
- Föräldrastöd
- Föräldragrupper
- Screening t.ex EPDS

Hembesök

Hembesök		
För alla	För alla vid behov	
I	II	III
Ett hembesök i nyföddhetsperioden		
8 månaders ålder	Ytterligare ett till två hembesök	Fyra eller fler hembesök

Grundpelare

Universell, selektiv

Proportionell universalism

Socialstyrelsen, Vägledning, 2014

Marmot, M., (2011) Fair society, healthy lives. [Public Health Volume 126, Supplement 1](#), Pages S4-S10

Teamträff

- Synergi
- För att nå helhetssyn på barnets hälsa är flera professioners perspektiv och kompetenser nödvändiga.
- Stärker och kompletterar varandra
- Lära av varandra
- Utvecklar förmågan till helhetssyn genom att se tillsammans

Föräldrastöd: stärka föräldrar

Föräldrastöd

- Stärka föräldrar
 - För att finna ett eget bärande förhållningssätt
 - Stärka deras tro på sin egen kompetens, intuition och problemlösningssförmåga.
- För en trygg relation mellan barn och föräldrar som skydd mot psykisk ohälsa
- Enskilt, telefon, hembesök
- 33 600 hits på 0,19 sek

Socialstyrelsen, 2014

Föräldrastöd (SOU 2008)

Föräldrastöd

- Individuellt stöd
 - BVC
 - Hembesök extra
 - Telefonsamtal
- Föräldrastöd i grupp

Föräldragrupper

- Erbjuds på BVC, socialtjänsten
- Expertrollen bör användas sparsamt
- Namn och telefonlista
- Resurspersoner (Logoped, bibliotekarie, psykolog)
- Hjälp tekniker
- Utvärdering

Socialstyrelsen, 2014

Föräldrastöd (SOU 2008)

Hur, fortsättning

- Föräldrautbildning i grupp/enskilt
- Extra hembesök
- Extra utökade besök på BVC
- Erbjuder BHV-psykolog
- Erbjuder EPDS (evidens)
 - Erbjuder stödsamtal på BVC
 - Erbjuder BHV-psykolog

EPDS

- Förekomst 8-15% (SBU)
- Påverkar kvinna, spädbarnet, partner, familjen
- Förebygga – klen result
- Edinburgh Postnatal Depression Scale (EPDS)
- Validerat, översatt till 22 språk
- Psychosocialt stöd

För alla	För alla vid behov	
I	II	III
Alla mödrar ska då barnet är 6-8 veckor erbjudas screening med EPDS. Screeningen ska kompletteras med ett samtal utifrån svaren på EPDS och hur kvinnan i övrigt mår och har det. Bedömning av behov för vidare insats	Vid utfall på screening och/eller att det i samtalet framkommer behov av extra stöd/insats erbjuds uppföljande stödsamtal (personcentrerad counselling) hos BVC-sjuksköterska. Konsultation och handledning för BVC-sjuksköterskan med psykolog för barnhälsovård vid behov.	Remiss psykolog Remiss till läkare på vårdcentral Remiss till psykiatri Kontakt med spädbarnsverksamhet vid behov Kontakt med Socialtjänst vid behov

Referenser 2020

- <https://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19403/2014-4-5.pdf>
- Rikshandboken
- <http://www.rikshandboken-bhv.se/Texter/Arbetet-pa-en-barnavardcentral/Dokumentation/>
- Patientdatalagen 2008:355 (4).
 - http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/patientdatalag-2008355_sfs-2008-355
- **Patientjournal i Vårdhandboken.**
- Socialstyrelsen, **Frågor och svar om patientjournaler,**
- Uppgifter i journalen får inte tas bort såvida **Inspektionen för Vård och Omsorg** (IVO) inte angett att detta ska ske.

Lagar, Socialstyrelsens författningar, föreskrifter och allmänna råd, Vägledningar från socialstyrelsen

- **Lagar**
- Föräldrabalk (1949:381)
- Hälso- och sjukvårdslag (HSL SFS 1982:763 med ändringar)
- Patientdatalag (SFS 2008:355)
- Offentlighets- och sekretesslag (2009:400) OSL
- Patientsäkerhetslag (2010:659)
- Patientlag (2014:821)
- Socialtjänstlag (14 kap. 1 c § SoL).
- ***Socialstyrelsens författningar, föreskrifter och allmänna råd***
- SOSFS 1999:26 Om att förebygga och ha beredskap för att behandla vissa överkänslighetsreaktioner samt gällande ändringar
- SOSFS 2000:1 Om läkemedelshantering i hälso- och sjukvården samt gällande ändringar
- SOSFS 2001:16 Om kompetenskrav för sjuksköterskor vid förskrivning av läkemedel samt gällande ändringar
- SOSFS 2007:19 Om basal hygien inom hälso- och sjukvården samt gällande ändringar
- SOSFS 2008:1 Om användning av medicintekniska produkter samt gällande ändringar
- SOSFS 2008:14 Om informationshantering och journalföring i hälso- och sjukvården samt gällande ändringar
- SOSFS 2008:33 Information som avser uppfödning genom amning eller med modersmjölksersättning för hälso- och sjukvårdspersonal m fl.
- SOSFS 2011:9 Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete
- SOSFS 2014:4 Våld i nära relationer
- Lag (1982:316) med förbud mot könsstympning av kvinnor, Svensk författningssamling 1982:316
- ***Vägledningar från socialstyrelsen***
- Vägledning för barnhälsovården (Socialstyrelsen, 2014)
- Barn som far illa eller riskerar att fara illa – en vägledning för hälso- och sjukvården samt tandvården gällande anmälningsskyldighet och ansvar (Socialstyrelsen, 2013)
- Minska risken för plötslig spädbarnsdöd - en vägledning för hälso- och sjukvårdspersonal (Socialstyrelsen, 2014)
- Samverka för barns bästa – en vägledning om barns behov av insatser från flera aktörer (Socialstyrelsen, 2014)

BVC-journalen -dokumentation

Pappersjournal och digitalt (PMO) (Profdoc Medical Office)

Barnets personnummer på alla sidor.

Signatur på alla sidor.

Föräldrars personnummer, språk, telefonnummer samt yrke,

Vårdnadshavare

Tillväxtkurvan

